

Kurjer Czesztochowski

DZIENNIK POLITYCZNO SPOŁECZNO LITERACKI

Prenumerata wynosi z odbieraniem w Administracji miesięcznie 350 mk., z odnośzeniem i przesyłką pocztową 950 mk. Ceny ogłoszeń: pierwsza strona za wiersz ednoszpaltowy lub jego miejsce 160 mk., druga i trzecia 140 mk., czwarta 120 mk. za wiersz nonparelowy. Ogłoszenia w tekście przed kroniką i pod telegramami 140 mk. za wiersz. Nekrologi po marek 140 za wiersz. Drobne ogłoszenia, po 40 marek za wyraz. Ogłoszenia zagraniczne o 100 % droższe.

Cena
40
mk.

Adres Redakcji i Administracji: Czesztochowa ul. N. P. Marji 41, otwarta codziennie od g. 9 rano do 7 w. Telegraf „Kurjer—Czesztochowa”. Telefon 4. Nadesłanych rękopisów, z wyjątkiem zastrzeżonych, Redakcja nie zwraca. Na zasadzie uchwał Zjazdu Zw. Prasy prowincjonalnej, wszystkie komunikaty instytucji prywatnych i społecznych podlegają opłacie. Każda nowa podwyżka taryfy obowiązuje wszystkie już przyjęte ogłoszenia od dnia zmiany cen bez uprzedniego zawiadomienia.

Teatr „ODEON“

Program od środy dn. 6 do soboty 9 Września b. r.

UWAGA: Ostatni seans o 9 i pół wieczór.

Mia Mara

DZIŚ!



Głośna artystka nasza, urocza

DZIŚ!



Mia Mara

w swej najnowszej kreacji, w wspaniałym obrazie, p. t.

Drugie małżeństwo księżny Demidow

Potężny dramat w 6-oiu aktach.

Pierwsze wieści z Genewy.

Rozbrajać się nie będziemy. — Zapewne zostaniemy zaatakowani „na trzech frontach“.

WARSZAWA, 5.9. Nadeszły tu pierwsze depesze z Genewy ze sjazdu Ligi Narodów. W sprawie rozbrojenia przyjęto rezolucję Coella stwierdzającą niemożność powszechnego rozbrojenia dopóki państwa zagrożone nie otrzymają gwarancji bezpieczeństwa.

W ten sposób złagodzone zostało niebezpieczeństwo, grożące Polsce.

„Gólna sytuacja Polski na te goręcej sesji Zgromadzenia Ligi, jest naogół mało pomyślna. Zachodzi obawa, że możemy być atakowani na trzech frontach równocześnie, litewskim, wschodnio-galicyskim i „mniejszościowym“. Jest prawie pewnym, że kwestja wschodnio-galicyska już niebawem wypłyne. Przepuszczoney będzie również

szturm w sprawie mniejszości narodowych w Polsce wskutek obłudnych skarg niemieckich. Protest Republiki Litewskiej z powodu rozstrzygnięcia przez Sejm Warszawski kwestji wileńskiej został już przedstawiony na porządku dziennym.

Na środowym plenarzem posiedzenia będziemy musieli prawdopodobnie stoczyć w kwestji wileńskiej walną batalię. Askenazy będzie żądał usunięcia protestu Republiki Litewskiej z porządku dziennego i nie depaszczenia wogóle kwestji wileńskiej do dyskusji. Należy jednak wziąć pod rachubę, że stano wisko państw bałtyckich, z jednym może wyjątkiem Estonji, jest dla nas nietykalne.

dzione, słabo poddaje się werbunkowej agitacji.

W owym czasie dochodził nas wiadomość, że Niemcy po pogwałceniu neutralności Belgji, zamierzali piorunującym ruchem przekroczyć Marnę i dotrzeć do Paryża, atoli manewr się nie udał; Joffre cudem odrzucił napaśników o 70 km. wstecz. To był początek fiaska Niemców, albowiem projektowane na pierwszy plan nie sgniecenie Francji — sawiodło.

Tymczasem i na wschodnim froncie austriacki sojusznik zawodził, dając się wypierać Moskalom, prącym zwycięsko na Lwów. Sytuacja komplikowała się, trzeba było podwoić siły na Francję, a tymczasem Dankiel wymaga ratunku. Postanowiono tedy wyzyskać drzemające siły Polski: uzbroić milion żołnierza na koszt Niemców dla utrzymania wschodniego frontu, a przerzuciwszy zdwojone siły na zachód, ponownie próbować zgnieść Francję. W tym celu zamierzano użyć legjonistów, na szczęście bez powodzenia.

Pownego razu przed główne biuro hutty B. Bantke w Rakowie pod Czesztochową, zajeżdżali konno dwaj legjoniści — ułani. Zameldowawszy się u dyrektora Dichmana, który ich przyjął, wyluszczyli powody przyjazdu, prosili mianowicie o salę klubową na prz mowę agitacyjną kolegi Sieroszewskiego. Pan Dichman odpowiedział, iż wobec zajęcia klubu przez oficerów niemieckich, oraz wskutek zarkazu zebrani, przychylił się do prośby nie może i radził przy tem, aby legjoniści o sobiście postarali się w komendzie wojskowej o prawo zajęcia żądanej sali. W tej odmowie przybyli goście upatrywali zią wolę p. Dichmana i zapowiedzieli, że wiec agitacyjny odbędzie się pod gołym niebem i bąkowały coś o losie Hantkego i Bojemskiego (zabitych przez bojówkę P. P. S), odjechali w stronę Czesztochowy. W kilka dni potem zjechało 6-ciu legjonistów konno z Sieroszewskim na czele. Wiec odbył się w parku robotniczym. W mowach agitacyjnych przybyli dowodzili o korzyściach stworzenia wielkiej polskiej armji po stronie Niemiec i Austrii przeciwko Moskalom. Z pośród zebranego tłumu odezwały się głosy swąt-pienia w celowości słutania Niemcom i Austriakom. Mówiono przytem: wszaki w latach 1905—1907 obiecywano słotę górry, a w rezultacie nasi bracia i ojcowie pokutowali w więzieniach i na Syberji. Werbunek się nie udał ani w Rakowie ani w innych placówkach robotniczych, a co do chłopów to ani mowy nie było. Niemcom nie powiodło się stworzyć armji

Czesztochowa na przelomie.

Garść wspomnień w rocznicę.

Było to w początkach wojny w 1914 roku. Jeszcze było widać ustępujących ko zaków ulicą Warszawską, podczas kiedy od ul. św. Barbary wkraczały oddziały niemieckie. Życie zamario w Czesztochowie. Mosty pozrywane, kominy fabryczne przestały dymić, tysiączne tłumy, pozbawione pracy, wałęsały się po ulicach w poszukiwaniu zapasów żywności, a na ich twarzach malowały się przynębienie i troska o dalszy byt zagadkowy.

Odcięci od świata, łapaliśmy skwapliwie każdy zadrukowany świstek, nadstawialiśmy ucha na wszelkie pogłoski i gawędy, przepłacaliśmy usłutnych chłopaków, przemycających pisma z tamtej strony linii bojowej, aby coś wiedzieć, aby się jakoś zorientować w niezwykłym chaosie wydarzeń.

Wpada nam w ręce odezwa Mikołaja Mikołajewicza, zapewniająca szeroką autonomję, a prawie jednocześnie Wilhelm II, rozruca broszury, obiecuące nam do broby, kulturę i szczęście. Na tytułowej karcie tych broszur Wilhelm II umieścił swoją podobiznę, z prawej strony obraz Matki Boskiej Czesztochowskiej, z lewej wizerunek Papieża Leona XII. Znamy tych dobrodziejów! Trzymali nas w swoim

uścisku sto z górą lat. Gdy jeden wydłudał lub kurczył swoją autonomję w zależności od sukcesów wojennych, drugi wypuszczał sforę ostawionych Preuskerów na Kalisz i von Kollernów na Czesztochowę. Wart pałac Paca i Pac pałacal karcie zdracjy Ojczyzny. Skutek atoli mały.

Wśród powodzi ogłoszeń, rozkazów i dezw czytamy nawoływanie legjonistów do masowego wstępowania w ich szeregi. Każdego zdanego do noszenia broni a uchylającego się od tego odczwa mianuje zdracjy Ojczyzny. Skutek atoli mały. W miastach ton i ów młodzian poszedł na zew, ogół natomiast pozostał obojętny. Wieś ani słyszeć nie chciała o zbrojnej pomocy Niemcom, a wśród inteligencji rezumowano, że z dwójga slego, lepszy słabszy drapieżnik, z którym łatwiej sobie będzie poradzić, niż bronić od wiecznego wroga krzyżaka.

Niebawem zaroilo się w Czesztochowie od legjonistów. Widzimy ich w cukierniach, restauracjach i na ulicy. Spotykamy Sieroszewskiego, Kadena - Bandrowskiego, tego samego, który uprzedził austr. gen. Schilinga o zamiarach Józefa Hallera, wskutek czego przedsięwzięcie się doznało częściowej porażki, Głuchowskiego i wielu innych. Piszą, egituja, ale społeczeństwo instynktem wie-

Damską gotową suknię
tylko za **Mk. 4.500** oraz gotowe suknie jedwabne, wełny na szkolne mundurki, suknie wizytowe i kostjumowe, bostony, gąbardin, trykotiny w modnych kolorach, jedwabie w różnych kolorach, barchany, płótna, flanele i t. p.
— nabyć można w —
mieszkanu prywatnem
— **EMILJI** —
Lewinowej i S-ka.
II Aleja 40 — piętro front
druga brama.

polskiej.

Musieli w dalszym ciągu trzymać znaczne siły na wschodnim froncie. Pomimo mistrzowskiego przerzucania wojsk z jednego frontu na drugi, skoncentrowanie znacznej syły na Francję nie powiodło się. Tymczasem Włochy przylączyły się do koalicji, Anglja przeprowadzała przymusowy pobór wojskowy, państwa państwka wypowiedziały się za koalicją, wreszcie Ameryka swoją potężną techniką i tywnością stanowczo zawatyla na szali i potężny Atyla poległ marnie na Marnie.

Zastanówmy się nad tem, co by się stało, gdyby pod wodzą znakomitych instruktorów niemieckich powstała bitna armja polska? Czy wycofany milion Niemców ze wschodu na zachód nie zdecydowałby w granej wojny na korzyść państw centralnych? W takim razie, jak wyglądałaby Europa? W Rosji nie byłoby bolszewizmu, albowiem zbyteczne byłoby przewozenie Lenina i Trockiego w zapłombowanych wagonach w celach rozkładu Rosji. Starzy przyjaciele podaliby sobie ręce po przez Polskę, któraby się znalazła w dawnym uścisku, do czego zmierzają już w 1916 r., chcąc skłonić Mikołaja II do zawarcia pokoju (przed kierieńszczyzną). Nastąpiłby nowy podział Polski, mianowicie do Wisły panowałoby Niemcy, za Wisłą Rosja. Mielibyśmy wprawdzie dobre szosy i koleje, ład, porządek i sprzyjstą władzę, ale nie mielibyśmy Polski. Mogliby o nas wówczas istotnie powiedzieć: „Finis Poloniae!“
Jan Wileza.

**Czas odnowić
prenumeratę**

TEATR PARYSKI

ul. Panny Marji 19.

Program od wtorku 5 do
piątku 8 września r. b.

Dla młodzieży dozwolone.

2-ga SERJA głośnego obrazu 2-ga SERJA! ZA KULISAMI MONTE-CARLO

przepiękny egzotyczny dramat w 6-ciu wielkich częściach ilustrujący dzie-
—je niezmiernie ciekawe awanturnicy z MONTE-CARLO w roli głównej — ELLEN RICHTER

— — — — — w 2-giej SERJI p. t. — — — — —

NOCE MAROKAŃSKIE

widzimy światowe walki byków
w Barcelonji.

KINO „NOWY”

11-ga Aleja № 43.

Program od wtorku 5 do piąt-
ku 8 września włącz.

Nadzwyczaj wspaniały dramat p. t.

w 6-ciu wiel-
kich aktach

NIEWOLNICA MIŁOŚCI

ze słynną artystką
dużką
NIA MAY

Nadzwyczaj bogata wystawa — Wspaniała gra artystów.

— Anons: —

w następnej zmia-
nie programu uka-
że się 1-szy sezonowy
szlagier nie bywały
dotąd w Częstoch-
owie wielki dramat
Karnawał Śmierci.

KINO-TEATR

„LEGUN”

ul. Dąbrowskiego 10.

Program od soboty 2 września i dni następnych.

TAJEMNICA TWARZY TYGRYSIEJ

5-ta seria Sw. Tygrysa.

Anons: W następnej zmianie
programu wyświetlamy wielki
film amerykański p. t.

Strzelba i lasso z Eddie Polo

Chrześcijańska Fabryka Mydła

„DOBOSZ”

w Częstochowie

ulica Warszawska № 37.

poleca najlepsze mydło zawierające od
63% do 66% tłuszczu

Najsukuteczniejszy środek

przeciwko

Oslabieniu i wycieńczeniu organizmu,
Niemocy, małopokrwistości (anemji)
Brakowi apetytu, złemu trawieniu i t. p.

PIGUŁKI SIŁOTWÓRCZE

wyr. Lab. Farm: „AP. KOWALSKI” w Warszawie, Miodowa 3.
Skutek wprost, zdumiewający, ujawnia się już po zużyciu pierwszego flakonu
Żądać w aptekach i składach aptecznych.

Kursa Maturalne Zrzeszenia Nauczycieli

Zapisy przyjmuje się na kurs niższy i wyższy
z ukończeniem 4 klas i 6 klas. Kierownik przyj-
muje codziennie od g. 4 i pół — 5 i pół. Kan-
celarja kursów czynna od g. 11 — 12 i od 4 — 6
pop. w lokalu szkolnym
St. Ligęzówny, ul. Kościuszki 9.

Lekcje w zakresie 6-ciu klas po ce-
nach bardzo przystępnych ud-
ziela rutynowana nauczycielka. Wiadomość
w „Kurjerze”.

Muzyki początków uczyć tanio. Wia-
domość w „Kurjerze”.

Zgubiono dowód osobisty wyda-
ny przez Urząd Gminy
Panki na imię Jana Negi, łaskawego znalazcę
uprasza się o zwrot do „Kurjera Częstochow-
skiego”.

Tkaniny druczane siła i rafa na
różne potrzeby, a także
siatki druczane, kręcone na ogrodzenia parka-
nów, bufetów i okien. Wyrób i naprawa ma-
teracy druczanych i wycieraczek do nóg.
Przyjmuje zamówienia po cenach przystęp-
nych W. Scibirowski, Rynek Wieluński 32, te-
lefon 324.

Przyjmuję do haftu bieliznę
ceny przystępne,
wykończenia odpowiednio. Ogrodowa 21. Praj-
sówna.

Do sprzedania Z powodu
wyjazdu
kawiarnia. Wiadomość Sosnowiec, ul. 3 Maja
Nr. 4. Sobańska. ☒

BACZNOŚĆ!!

OGŁOSZENIA

jak: kupna, sprzedaży, wydzierża-
wianiu, poszukiwaniu posad, ogł.
woln. miejsce mają największą ko-
rzyść w „KURJERZE CZĘSTOCHOWSKIM”.

Oszczędzajcie pieniądze!

Róbcie swoje zakupy
w najtańszym magazynie bławatnym p. f.

Kornberg i Szumacher

w Częstochowie 1 Aleja № 11
w podwórzu parter vis-a-vis tramy
Poleca wszelkie towary na wypra-
wy ślubne jak również na nadchodzą-
cy sezon wszelkie wełny, bostony,
gabardiny, barchany, flanele, koldry
bajowe, watawe i pluszowe oraz wsze-
kie płótna białe po cenach fabrycznych.

!! Baczność !!

TANIEJ NIŻ WSZĘDZIE!
Można nabyć w nowo utworzonym
magazynie obuwia

M. BERMAN

1 Aleja 8 w podwórzu prawa strona.
Zaopatrzył swój magazyn na sezon
jesienny w najnowsze fasony obu-
wia: męskiego, damskiego i dziecię-
cego, lakiery, renifery, brązowe,
ciemne i t. p.

Wyprzedaje wszelkiego rodzaju
— obuwia letniego niżej ceny. —

Zawiadamiam również Sz. Kliente
i, iż otworzyłem swój własny war-
sztat i wykonuję wszelkie obstatun-
ki solidnie i szybko!

Dr. E. Petrykał

choroby skórne i weneryczne
ul. Dąbrowskiego 6.

Godziny przyjęć: od 4 — 7 wiecz.

Dr. S. Purski

choroby skórne i weneryczne
ul. Kilińskiego 5.

— Godziny przyjęć: —

do 10-ej rano i od 3 ej do 7-ej wiecz.
W niedzielę i święta od 8 ej do 11 ej

Sensacja! Sensacja!

Zawiadamiam Sz. Klientelę
m. Częstochowy i okolicy,
iż z dniem 1-go Września powiększyłem
— — — — — swój — — — — —

Magazyn i Pracownię Obuwia

Posiadam na składzie wybór gotowego
obuwia jako to: męskie, damskie i dzie-
cinne najnowszych fasonów. **Sprzeda-
je po cenach najniższych.** Przyj-
muje obstatunki i wykonuję szybko
podług najnowszych modeli.

UWAGA! W celu zyskania szerszej
klienteli CENY ZNIŻONE od 1 Wrze-
śnia do 1 Października od 10 do 20 pro-
cent.

Z poważaniem

Czesław Tromczyński

ul. Kościuszki 17, lewa oficyna parter.

Lekarz-Dentysta

St. Parczyński

przyjmuje od 10—1 i od 3—7 wiecz.
Ul. Dąbrowskiego № 11.

Aleksander Jaxa Dębicki Geometa przysięgły

Kościuszki № 1, mieszkania 3.
Na mocy upoważnienia Ministerjum Ro-
bót Publicznych i Głównego Urzędu
Ziemiańskiego, przyjmuje parcelacje, Ko-
massacje, podziały pastwisk i inne po-
miarowe roboty.

HEMOROJDY.

Zmniejsza guzy, usuwa ból, piecze-
nie swędzenie, oraz krwawienie
„VARICOL” (z kogutkiem).

Żądać w aptekach i składach aptecznych
oryginalnego „VARICOLU” z kogutkiem
Wyrób apteki Gąseckiego w Warszawie.

Wszyscy dążą po zakupy

do firmy

J. Rząsińskiego

w Częstochowie Kościuszki 19 a

Telefon 3 -18

NAJTAŃSZE ŹRÓDŁO ZAKUPÓW

Ogromny wybór płócien, nansuków,
podpinkowego, wełny mundurkowe i
kostjumowe, koldry, kapy i korty męz-
kie, oraz jedwabie.

Lecznica Lekarsko-Dentystyczna
i Laboratorium zębów sztucznych

Lekarzy-dentystów

ARTURA BRONIATOWSKIEGO

I MARKA GRÜNA

Częstochowa
ul. Panny Marji

(1 Aleja) Nr. 8.
Przyjmują codziennie od 9-ej rano do 7 wiecz

DOKTOR

PAWEŁ BRONIATOWSKI

ul. Panny Marji 21 (obok teatru Paryskiego)
choroby weneryczne i skórne
Przyjmuje od 9 — 12 i od 4 — 7 po poł.
Panie od 12 — 1 w południe.